

GEREGISTREERDE PARTNERSCHAPPEN

Verklarend handboek over
Verordening (EU) 2016/1104 van de
Raad van 24 juni 2016 tot uitvoering
van de nauwere samenwerking op
het gebied van de bevoegdheid,
het toepasselijke recht en de
erkenning en tenuitvoerlegging van
beslissingen op het gebied van de
vermogensrechtelijke gevolgen
van geregistreerde partnerschappen.

www.cnue.eu

Inleiding

Na jarenlang overleg werd op 24 juni 2016 een nieuwe Europese verordening aangenomen inzake de vermogensrechtelijke gevolgen voor geregistreeerde partners (wettelijk samenwonenden) met een internationaal element, en dit op basis van het mechanisme van nauwere samenwerking. Deze verordening zal bijgevolg enkel toegepast worden in de Lidstaten die dit uitdrukkelijk wensen en niet in alle Lidstaten. Op het ogenblik dat dit handboek werd opgesteld, sloten de volgende Lidstaten zich reeds aan: België, Bulgarije, Cyprus, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Kroatië, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Slovenië, Spanje, Tsjechië en Zweden. De overige EU-Lidstaten kunnen te allen tijde beslissen om toe te treden tot de verordening.

De verordening werd van kracht op 28 juli 2016 en zal vanaf 29 januari 2019 van toepassing zijn in de Lidstaten die deelnemen aan de nauwere samenwerking.

De verordening zet geharmoniseerde aanknopingspunten uiteen om te bepalen welk recht van toepassing is op de vermogensstelsels bij geregistreeerde partnerschappen alsook om de bevoegde autoriteit aan te duiden die zich kan uitspreken over alle burgerrechtelijke aspecten inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreeerde partnerschappen, zowel wat betreft het dagelijks beheer van het vermogen van de partners als de vereffening daarvan.

De verordening vereenvoudigt de erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen alsook de aanvaarding en tenuitvoerlegging van authentieke akten met betrekking tot vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreeerde partnerschappen.

Dit handboek is erop gericht u te laten kennismaken met de voornaamste kenmerken van deze nieuwe verordening en u vertrouwd te maken met de manier waarop u een vermogensstelsel bij een geregistreeerde partnerschap met een internationaal element kan behandelen.

U vindt de tekst van de verordening terug op: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R1104&from=NL>

Materieel, territoriaal en temporeel toepassingsgebied

- De verordening is van toepassing op de vermogensstelsels bij geregistreeerde partnerschappen met grensoverschrijdende gevolgen (met een internationaal element). Welke partners vallen met name onder het toepassingsgebied?

• Partners met dezelfde nationaliteit:

- met gewone verblijfplaatsen in verschillende landen op het tijdstip van de registratie van het partnerschap of van de opstelling of wijziging van hun overeenkomst inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van het partnerschap, of
- met vermogensbestanddelen van één van de partners in een ander land dan dat van zijn/haar nationaliteit of verblijfplaats, of
- die hun partnerschap geregistreerd hebben in een ander land dan dat van hun nationaliteit of verblijfplaats.

• Partners met verschillende nationaliteiten, ongeacht hun gewone verblijfplaats, de locatie van hun vermogensbestanddelen of de plaats van de registratie van het partnerschap.

- De verordening kan enkel toegepast worden in de Lidstaten die deelnemen aan de nauwere samenwerking (Art. 70). Op het ogenblik van opmaken van dit handboek, betreft dit: België, Bulgarije, Cyprus, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Kroatië, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Slovenië, Spanje, Tsjechië en Zweden. De verordening is bindend voor deze Lidstaten en zij moeten de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreeerde partnerschap, die worden vastgesteld in overeenstemming met de collisioneregels van de verordening, aanvaarden en erkennen.

De overige EU-Lidstaten dienen te worden beschouwd als derde landen wat betreft de toepassing van de verordening.

- **Verhouding met bestaande internationale Verdragen** op het ogenblik van de inwerkingtreding van de verordening.

Art. 62 maakt een onderscheid tussen de volgende scenario's.

- In geval van strijdige rechtssystemen of bevoegdheden tussen één of meerdere Lidstaten die deelnemen aan de verordening en één of meerdere derde landen, die allen lid zijn van een bilateraal of multilateraal verdrag, dan blijven die verdragen van toepassing.
- In geval van strijdige rechtssystemen of bevoegdheden tussen Lidstaten die deelnemen aan de verordening, en die tevens een bilateraal of multilateraal verdrag zijn aangegaan, zal de verordening voorrang genieten.

- **Materieel toepassingsgebied (Art. 1):** De verordening is van toepassing op de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen. Zij is niet van toepassing op de volgende zaken:

- fiscale zaken, douanezaken en bestuursrechtelijke zaken;
- de handelingsbevoegdheid van de partners (uitgezonderd zoals voorzien in Art. 24);
- het bestaan, de geldigheid of de erkenning van een geregistreerde partnerschap (volgens het recht zoals vastgesteld o.b.v. het internationaal privaatrecht van het forum).
- onderhoudsverplichtingen (zie Verordening (EG) Nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking

op het gebied van onderhoudsverplichtingen: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/ALL/?uri=CELEX:32009R0004>; en het Protocol van Den Haag van 23 november 2007 inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=133>);

- de erfopvolging in het algemeen en in het bijzonder tussen partners (zie Verordening (EU) Nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:32012R0650>);
- bevoegdheid en toepasselijk recht in het geval van ontbinding of nietigverklaring van het geregistreerde partnerschap;
- de sociale zekerheid,
- in geval van ontbinding of nietigverklaring van het geregistreerde partnerschap, de aanspraak op overgang tussen de partners van rechten op ouderdoms- of invaliditeitspensioen die gedurende het geregistreerde partnerschap zijn verworven en gedurende dat partnerschap niet tot pensioeninkomen hebben geleid,
- de aard van de zakelijke rechten, de inschrijving van rechten op onroerende en roerende zaken in een register en de rechtsgevolgen van de inschrijving of van het achterwege blijven daarvan.

- **Temporele toepassing (Art. 69 en 70):** de verordening werd van kracht op 28 juli 2016 en zal vanaf 29 januari 2019 van toepassing zijn op de volgende gevallen.
  - Hoofdstukken II, IV en V betreffende de bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en uitvoerbaarheid van authentieke akten zullen van toepassing zijn op rechtszaken die aanhangig worden gemaakt, op alle rechterlijke beslissingen die werden genomen en op alle akten die werden opgesteld op of na 29 januari 2019, ongeacht de datum van de registratie van het partnerschap.
  - Hoofdstuk III betreffende het toepasselijk recht heeft betrekking op (Art. 69.3):
    - alle geregistreerde partnerschappen aangegaan op of na 29 januari 2019,
    - alle partnerschappen aangegaan voor 29 januari 2019 en geregistreerd op of na deze datum,
    - alle partnerschappen aangegaan en geregistreerd voordat de verordening van toepassing wordt indien de partners een keuze hebben gemaakt voor een bepaald recht dat na 29 januari 2019 van toepassing zal zijn op de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreerd partnerschap.

Het toepasselijk recht bij gebrek aan een rechtskeuze door de partners

Bij gebreke aan een rechtskeuze, zal volgens art. 26 het recht van de staat waar het geregistreeerde partnerschap werd aangegaan vooropstellen als aanknopingspunt om het toepasselijk recht te bepalen.

Bij wijze van uitzondering kan de bevoegde rechterlijke instantie beslissen dat het recht van een ander land dan het land waar het geregistreeerde partnerschap werd aangegaan van toepassing is, indien voldaan is aan de volgende voorwaarden

- Een van de partners verzoekt dit.
- De partners hadden hun laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats in dat ander land gedurende een beduidend langere periode dan in het land van hun eerste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats.
- Beide partners hebben zich op het recht van dat ander land gebaseerd bij het regelen of plannen van hun vermogensrechtelijke betrekkingen.
- De partners hebben geen overeenkomst afgesloten voor ze hun laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats hadden in dat ander land.

In overeenstemming met Art. 20 wordt het recht toegepast, ongeacht of het al dan niet het recht van een Lidstaat betreft (universele toepassing van de verordening).

Voorbeelden :

- 1. Zweeds staatsburger, de heer Larsson, en zijn Duitse partner hebben sinds de registratie van hun partnerschap naar Duits recht in december 2019, in Brussel gewoond. Het Duits recht is van toepassing op de vermogensrechtelijke gevolgen van hun partnerschap (het recht van de staat naar welk recht het partnerschap werd aangegaan).*
- 2. De heer Lopez en mevrouw Vicente, beiden Spaans staatsburger, wonen in België sinds 2016 waar ze een geregistreerd partnerschap aangaan in januari 2021 naar Belgisch recht, waarvoor ze niet uitdrukkelijk kozen. Twee jaar*

later keren zij terug naar Spanje. Belgisch recht zal van toepassing zijn (het recht van de staat naar welk recht het partnerschap werd aangegaan).

3. *De heer Dimitrov en mevrouw Berbatov, die beiden de Bulgaarse nationaliteit hebben, gaan in februari 2020 hun geregistreerd partnerschap aan in Parijs overeenkomstig Frans recht, waarvoor zij niet uitdrukkelijk kozen. Mevrouw Berbatov blijft in Frankrijk wonen, terwijl haar partner in Griekenland woont en werkt. Het Frans recht zal van toepassing zijn (het recht van de staat naar welk recht het partnerschap werd aangegaan).*
4. *De heer Martinez en mevrouw Garcia, die beiden de Franse nationaliteit hebben, wonen in Californië waar zij in juni 2023 een geregistreerd partnerschap aangaan overeenkomstig het recht van de staat Californië, waarvoor ze niet uitdrukkelijk kozen. In 2027 verhuizen zij naar Frankrijk waar zij na enkele maanden een eigendom wensen te kopen. De Franse notaris dient bij de opmaak van de aankoopakte, rekening te houden met Californisch recht, dat van toepassing is op de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreerd partnerschap (het recht volgens hetwelk het partnerschap werd aangegaan).*
5. *De heer Koopman en de heer Leeuw, die beiden de Nederlandse nationaliteit hebben, gaan hun geregistreerde partnerschap aan overeenkomstig Duits recht in Duitsland, waar ze hun gemeenschappelijke gewone verblijfplaats hebben. Twee jaar later verhuizen ze naar Amsterdam, waar ze 15 jaar lang wonen in de veronderstelling dat hun vermogensstelsel dat betreft van de volledige gemeenschap van goederen zoals bepaald door het Nederlandse recht. Bij overlijden van de heer Leeuw, ontdekt zijn overlevende partner dat het Duits stelsel van gemeenschap van aanwinsten van toepassing is. Hij vraagt de bevoegde rechtbank het Nederlands recht toe te passen op de vermogensrechtelijke gevolgen van hun geregistreerde partnerschap overeenkomstig Art. 26.2 van de verordening.*

Rechtskeuze

De verordening voorziet de mogelijkheid om, expliciet of impliciet, het recht van het land waarvan ten minste één van de partners de nationaliteit heeft of het recht van de gewone verblijfplaats van één of beide partners op het ogenblik van de keuze of het recht van de staat volgens het recht waarvan het geregistreerde partnerschap tot stand is gebracht, te kiezen als het recht toepasselijk op de vermogensrechtelijke gevolgen van hun geregistreerd partnerschap (Art. 22). Deze keuze wordt gevoed door het feit dat het gekozen recht vermogensrechtelijke gevolgen zal teweegbrengen in het kader van het geregistreerd partnerschap. De rechtskeuze heeft geen terugwerkende kracht, tenzij anders overeengekomen door de partners. Indien de partners echter opteren voor een rechtskeuze met terugwerkende kracht, laat een dergelijke keuze de rechten van derde partijen onverlet.

Om geldig te zijn, moet de overeenkomst inzake de rechtskeuze voldoen aan volgende voorwaarden:

- **Vormvereisten (Art. 23):** de rechtskeuze moet in elk geval gebeuren middels een schriftelijke (inclusief in elektronische vorm¹) overeenkomst, gedagtekend en ondertekend door beide partners. Aanvullende vormvereisten moeten vervuld worden in de volgende gevallen:
  - Indien de Lidstaat waar de partners op het ogenblik van de rechtskeuze hun gemeenschappelijke verblijfplaats hebben, aanvullende vormvereisten voor overeenkomsten inzake vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen oplegt, zijn deze regels van toepassing.
  - Indien de partners hun verblijfplaats in verschillende Lidstaten hebben, volstaat het dat de overeenkomst voldoet aan de vormvereisten voor vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen van één van deze Lidstaten.
  - Indien de partners hun gewone verblijfplaats hebben in verschillende landen, waarvan slechts één een Lidstaat betreft, moeten de vormvereisten

---

¹ Art. 23.1: *De in artikel 22 bedoelde rechtskeuze geschiedt bij schriftelijke, gedagtekende en door beide echtgenoten ondertekende overeenkomst. Als schriftelijk wordt eveneens aangemerkt elke elektronische mededeling waardoor de overeenkomst duurzaam wordt vastgelegd.*

van dat land voor overeenkomsten inzake vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreeerde partnerschappen worden vervuld.

- Materiële vereisten (Art. 24): het bestaan en de geldigheid van een rechtskeuzeovereenkomst worden beheerst door het recht dat van toepassing zou zijn op de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreeerde partnerschap indien de overeenkomst geldig was.

De overeenkomst inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreeerde partnerschap zelf zijn onderworpen aan dezelfde vormvereisten als de rechtskeuzeovereenkomst, met als enige verschil dat ze ook moeten voldoen aan eventuele aanvullende vormvereisten opgelegd door het recht dat van toepassing is op het vermogensstelsel (Art. 25).

 Deze keuze kan pas geldig gemaakt worden vanaf 29 januari 2019 (Art. 69.3).

Voorbeelden :

1. *De heer Zagorakis en mevrouw Konstantinidis, beiden Griekse staatsburgers, wonen in Berlijn sinds zij hun geregistreeerde partnerschap in Athene zijn aangegaan. Zij besluiten om Grieks recht aan te duiden als het toepasselijke recht voor de vermogensrechtelijke gevolgen van hun partnerschap. Aangezien Duitsland (het land van hun verblijfplaats) de authentieke akte voor vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreeerde partnerschappen voorschrijft, zullen zij een (Duitse of andere) notaris moeten inschakelen om een dergelijke rechtskeuzeovereenkomst te verlijden in de vorm van een authentieke akte.*
2. *De heer Dewael en mevrouw Leplat, Belgische staatsburgers, wonen in Londen op het ogenblik van de registratie van hun partnerschap (juni 2020) waar zij een Belgische rechtskeuzeovereenkomst in de vorm van een onderhandse akte afsluiten conform het Engels recht dat van toepassing is op hun huwelijksvermogensstelsel. Deze keuze zal wat betreft vorm geldig zijn in alle Lidstaten die de verordening² toepassen.*

---

² De formele geldigheid van deze rechtskeuze garandeert echter niet dat ze in alle gevallen kan circuleren en aanvaard zal worden. Alleen authentieke akten genieten betrouwbaarheid op basis van hun specifieke bewijskracht (zie Artikelen 58, 59 en 60).

Kenmerken van het toepasselijke recht (zowel bij rechtskeuze als bij gebreke daaraan)

Principe van universele toepassing: in overeenstemming met Art. 20 is het bij deze verordening aangewezen recht van toepassing, zelfs indien dit niet het recht van een Lidstaat betreft.

Voorbeeld: De heer Dubois, een Frans staatsburger, en mevrouw Andersen, een Deens staatsburger, gaan een geregistreerd partnerschap aan volgens het recht van de provincie in Canada waar zij woonachtig zijn, daar zij in Canada wonen sinds mei 2020. → Het Canadees recht is van toepassing op de vermogensrechtelijke gevolgen van hun partnerschap.

Principe van de eenheid van het toepasselijke recht: één recht is van toepassing op alle vermogensbestanddelen van de partners, ongeacht waar de vermogensbestanddelen zich bevinden (Art. 21) en ongeacht de aard van deze vermogensbestanddelen.

Voorbeeld: De heer Schmidt, een Duits staatsburger, en mevrouw Rossi, Italiaanse, vestigen hun gemeenschappelijke gewone verblijfplaats in Spanje. Zij bezitten vermogensbestanddelen in hun respectieve landen van oorsprong alsook in Spanje en zij sluiten een rechtskeuzeovereenkomst af voor de toepassing van het Spaans recht (recht van hun gewone verblijfplaats). → Het Spaans recht is van toepassing op alle roerende en onroerende vermogensbestanddelen van de partners.

Principe van onveranderlijkheid van het toepasselijke recht: de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen worden bepaald door het recht dat van toepassing is op het ogenblik van de registratie van het partnerschap. Dit wordt daarna niet meer gewijzigd, tenzij er een specifieke rechtskeuzeovereenkomst is in dit verband (geen “conflict mobile”) of indien de uitzondering voorzien in Artikel 26.2 van de Verordening van toepassing is.

Voorbeeld: De heer Schmidt, een Duits staatsburger, en mevrouw Rossi, Italiaanse, vestigen hun gemeenschappelijke gewone verblijfplaats in Spanje waar zij hun geregistreerde partnerschap aangaan overeenkomstig Spaans recht, waarvoor zij niet uitdrukkelijk kiezen. Tien maanden later, verhuizen zij naar Hamburg waar zij de rest van hun leven zullen verblijven. → Het Spaans recht blijft van toepassing, tenzij ze een specifieke rechtskeuzeovereenkomst afsluiten.

Werkingssfeer van het toepasselijke recht : zoals vastgesteld in Art. 27, bepaalt het recht dat van toepassing is op de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreerde partnerschap onder meer (dit is geen limitatieve opsomming):

- de classificatie van het vermogen van de partners in categorieën en de overgang van vermogensbestanddelen van de ene naar de andere categorie;
- de aansprakelijkheid van de partners voor de verplichtingen en schulden van de andere partner;
- de bevoegdheden, rechten en verplichtingen van de partners met betrekking tot het vermogen;
- de verdeling of de vereffening van het vermogen in navolging op de ontbinding van het geregistreerde partnerschap;
- de vermogensrechtelijke gevolgen tussen de partners en met betrekking tot derden;
- de materiële geldigheid van de overeenkomst inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreerd partnerschap.

Het toepasselijk recht: uitzonderingen en nuances

OPENBARE ORDE

Artikel 31: *De toepassing van een voorschrift van het bij deze verordening aangewezen recht van een Staat kan slechts worden geweigerd in geval van kennelijke onverenigbaarheid met de openbare orde van het land van de rechter* ³.

Voorbeeld: Het toepasselijke stelsel erkent alleen één van de partners als mogelijke eigenaar van vermogensbestanddelen of als zijnde de enige van de partners die de vermogensbestanddelen kan beheren of verkopen, of wijst een groter deel van het vermogen toe aan de ene partner dan aan de andere partner in geval van vereffening van het vermogen. De bevoegde instantie mag geen rekening houden met discriminatie op basis van geslacht en moet het toepasselijk recht bepaald op basis van de criteria van de Verordening daarom aanpassen aan het recht van het forum. ⁴.

DWINGEND RECHT

Article 30:

1. Niets in deze verordening beperkt de toepassing van de bepalingen van bijzonder dwingend recht van de lex fori.

2. Bepalingen van bijzonder dwingend recht zijn bepalingen waarvan de inachtneming door een Lidstaat als zo belangrijk wordt beschouwd voor de handhaving van zijn openbare belangen, zoals zijn politieke, sociale of economische organisatie, dat zij van toepassing zijn op elk geval dat binnen de werkingssfeer ervan valt, ongeacht welk

³ Overweging 53: Met het oog op het algemeen belang moeten de gerechten en andere instanties die bevoegd zijn in zaken betreffende de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen, in uitzonderlijke gevallen de mogelijkheid hebben om specifieke bepalingen van buitenlands recht buiten toepassing te laten indien de toepassing hiervan in een bepaalde zaak kennelijk onverenigbaar zou zijn met de openbare orde van de betrokken lidstaat. Niettemin mogen de gerechten of andere bevoegde instanties geen gebruik kunnen maken van de exceptie van openbare orde om het recht van een andere lidstaat buiten toepassing te laten of om te weigeren een gegeven beslissing, een authentieke akte of een gerechtelijke schikking uit een andere lidstaat te erkennen — dan wel, in voorkomend geval, te aanvaarden — of ten uitvoer te leggen indien dat in strijd zou zijn met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie („het Handvest”) en met name artikel 21 inzake het beginsel van non-discriminatie.

⁴ Momenteel bestaat er geen Europese definitie van openbare orde en past elk land zijn eigen concept toe. De basisregel is het verwerpen van alle discriminatie op basis van geslacht, religie, ras of geloofsovertuiging of meer algemeen alles wat in strijd is met het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie.

*recht volgens deze Verordening overigens op de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreeerde partnerschap van toepassing is*⁵.

Voorbeeld: Een vermogensstelsel dat de schulden en uitgaven van het gezin niet deelt tussen beide partners of dat de gezinswoning niet beschermt, kan in bepaalde Lidstaten worden verworpen omdat zij in strijd zou zijn met het essentiële of basis primaire partnerschapsstelsel van het land in kwestie.

STATEN MET MEERDERE RECHTSSTELSELS

De verordening is niet van toepassing op interne collisieregels van landen met meerdere rechtsregels inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreeerde partnerschappen afhankelijk van de verschillende territoriale eenheden die deel uitmaken van hetzelfde land (Art. 33).

Bij gebrek aan interne collisieregels, definieert de Verordening aanknopingspunten⁶.

Overeenkomstig Art. 35, bepaalt de Verordening niet welk recht van toepassing is op puur interne collisie die uitsluitend de Lidstaat in kwestie betreft.

Voorbeelden:

1. De heer Sanchez en mevrouw Jiménez zijn Spaanse staatsburgers; hij is Catalaan, zij is afkomstig van Madrid. Zij zijn in april 2019 hun geregistreeerd partnerschap aangegaan zonder keuze voor het toepasselijk recht, maar behielden allebei een afzonderlijke gewone verblijfplaats (hij in Bilbao, zij in Parijs). In overeenstemming met de Verordening, is het Spaans recht van toepassing op de vermogensrechtelijke gevolgen van hun geregistreeerd partnerschap (het recht van de staat naar welk recht het partnerschap werd aangegaan). Spanje heeft meerdere rechtsregels met betrekking tot geregistreeerde partnerschappen, maar Spaans recht voorziet niet in

---

⁶ Art. 33.2 : Bij gebreke van zulke interne collisieregels:

a) wordt, ter bepaling van het recht dat van toepassing is volgens regels waarbij de gewone verblijfplaats van de partners als aanknopingspunt geldt, met het recht van de in lid 1 bedoelde staat bedoeld het recht van de territoriale eenheid waar de partners hun gewone verblijfplaats hebben;

b) wordt, ter bepaling van het recht dat van toepassing is volgens regels waarbij de nationaliteit van de partners als aanknopingspunt geldt, met het recht van de in lid 1 bedoelde staat bedoeld het recht van de territoriale eenheid waarmee de partners het nauwst verbonden zijn;

c) wordt een verwijzing naar het recht van de in lid 1 bedoelde staat, voor het bepalen van het toepasselijke recht volgens andere bepalingen met andere aanknopingspunten, uitgelegd als een verwijzing naar het recht van de territoriale eenheid waar het aanknopingspunt zich bevindt.

interne collisieregels. Om het recht van toepassing op de partners te kunnen bepalen, zullen aldus de regels van Art. 33.2 toegepast moeten worden. Overeenkomstig de verordening, zal Baskisch recht van toepassing zijn.

2. De heer Sanchez en mevrouw Jiménez zijn Spaanse staatsburgers; hij is Catalaan, zij is afkomstig van Madrid. Zij zijn in april 2019 hun geregistreerd partnerschap aangegaan zonder keuze voor het toepasselijk recht, maar behielden allebei een afzonderlijke gewone verblijfplaats (hij in Bilbao, zij in Madrid). De Verordening kan niet toegepast worden voor het bepalen van het recht dat van toepassing is op de vermogensrechtelijke gevolgen van hun geregistreerde partnerschap, aangezien dit een puur interne Spaanse kwestie betreft.

 Op het ogenblik waarop dit handboek wordt opgesteld, is Spanje de enige deelnemende Lidstaat met meerdere rechtsstelsels. Sommige Spaanse wetten voorzien niet in de mogelijkheid om partnerschappen te registeren (bv. Catalonië, waar partnerschappen niet geregistreerd kunnen worden). Het is dus van cruciaal belang om te bepalen of partnerschappen die niet geregistreerd zijn volgens de verschillende rechtsstelsel van toepassing in Spanje, al dan niet binnen het toepassingsgebied van de verordening vallen.

De regels uiteengezet in Art. 33.2 zullen ook van toepassing zijn indien het toepasselijk recht dat van een derde staat met meerdere rechtsstelsels betreft, op voorwaarde dat deze staat geen eigen interne collisieregels heeft die deze kwestie regelen.

ALLEEN HET MATERIEEL RECHT IS VAN TOEPASSING (TERUGVERWIJZING (RENOI) WORDT UITGESLOTEN).

Artikel 32 : *Onder toepassing van het bij deze Verordening aangewezen recht van een Staat wordt verstaan de toepassing van het recht dat in die Staat geldt, met uitsluiting van het internationaal privaatrecht.*

Het materieel recht van toepassing op de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen is dus het recht bepaald door de aanknopingspunten van de Verordening (behoudens uitzonderingen van openbare orde/opheffende dwingende bepalingen), zonder enige mogelijkheid tot terugverwijzing.

RECHTSGEVOLGEN TEN AANZIEN VAN DERDEN

Het huwelijksvermogensstelsel kan alleen worden tegengeworpen aan derden indien *dat recht aan de derde bekend was of redelijkerwijs had moeten zijn*⁷.

De Verordening zet een aantal gevallen uiteen waarin de derde verondersteld wordt op de hoogte te zijn van het recht dat van toepassing is op de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreerd partnerschap, zonder de mogelijkheid om het tegendeel te bewijzen (Art. 28.2). In alle andere gevallen wordt het recht dat door derden moet worden beschouwd als zijnde het toepasselijk recht en dat hen beschermt, bepaald door de Verordening (Art. 28.3).

Voorbeeld :

1. *In het kader van een overeenkomst inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van hun geregistreeerde partnerschap, kwamen de heer Maier en de heer Schulze, Oostenrijkers woonachtig te Brussel, een stelsel van scheiding van goederen naar Oostenrijks recht overeen. De heer Schulze ging een lening aan bij een Belgische bank zonder zijn vermogensstelsel te vermelden. In geval van niet-terugbetaling heeft de bank het recht om het bedrag terug te vorderen van beide partners, overeenkomstig het Belgisch recht dat bepaalt dat elke geregistreeerde partner gezamenlijk verantwoordelijk is voor elke schuld aangegaan voor de noden van het dagelijks leven door de andere geregistreeerde partner.*
2. *Indien in het voormelde geval de heer Maier en/of de heer Schulze hun partnerschapsovereenkomst geregistreeerd hadden in het Belgisch Centraal Register van Huwelijksvereenkomsten (door neerlegging bij een Belgische notaris), dan zou de bank het bedrag enkel kunnen terugvorderen van de heer Schulze.*

---

⁷ Artikel 28

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 27, onder f), kan het recht dat tussen de echtgenoten van toepassing is op het huwelijksvermogensstelsel, door een echtgenoot niet aan een derde worden tegengeworpen in een geschil tussen die derde en een van de echtgenoten of beide echtgenoten, tenzij de toepasselijkheid van dat recht aan de derde bekend was of redelijkerwijs had moeten zijn.
2. De derde wordt geacht over deze kennis van het op het huwelijksvermogensstelsel toepasselijke recht te beschikken, indien:
  - a) dat recht het recht is van:
    - I) de Staat waarvan het recht toepasselijk is op de transactie tussen een echtgenoot en de derde;
    - II) de Staat waar de contracterende echtgenoot en de derde hun gewone verblijfplaats hebben; of
    - III) in geval van een onroerendgoedtransactie, de Staat waar het onroerend goed is gelegen;
 of
  - b) een van de echtgenoten heeft voldaan aan de toepasselijke voorschriften voor openbaarmaking of inschrijving van het huwelijksvermogensstelsel volgens het recht van:
    - I) de Staat waarvan het recht toepasselijk is op de transactie tussen een echtgenoot en de derde;
    - II) de Staat waar de contracterende echtgenoot en de derde hun gewone verblijfplaats hebben; of
    - III) in geval van een vastgoedtransactie, de Staat waarin het onroerend goed gelegen is.
3. Indien het recht dat tussen de echtgenoten op het huwelijksvermogensstelsel van toepassing is krachtens lid 1, door een echtgenoot niet aan een derde kan worden tegengeworpen, worden de rechtsgevolgen van het huwelijksvermogensstelsel ten aanzien van de derde beheerst:
  - a) door het recht van de Staat waarvan het recht toepasselijk is op de transactie tussen een echtgenoot en de derde; of
  - b) in het geval van onroerende goederen of ingeschreven vermogensbestanddelen of rechten, door het recht van de Staat waar het goed is gelegen of waar de vermogensbestanddelen of de rechten zijn ingeschreven.

Bevoegdheid (Artikels 4 tot 19)

Het principe: Art. 2 bepaalt dat de Verordening *de bevoegdheid van de instanties van de Lidstaten ter zake van huwelijksvermogensstelsels onverlet laat*.

De bevoegdheidsregels uiteengezet in de Verordening zijn alleen van toepassing op de gerechtelijke instanties en andere instanties en rechtsbeoefenaars die rechterlijke functies vervullen dan wel handelen op machtiging van of onder toezicht van een rechterlijke instantie (Art. 3.2). De Lidstaten moeten de Europese Commissie tegen 29 april 2018 in kennis stellen van deze instanties en rechtsbeoefenaars, waartoe in sommige Staten ook notarissen kunnen behoren. In deze gevallen handelen zij dan als een rechterlijke instantie. De rol van notarissen met betrekking tot dit hoofdstuk hangt bijgevolg af van de kennisgeving in hun Lidstaten.

Dientengevolge zijn de bevoegdheidsregels uiteengezet in de Verordening niet van toepassing op de andere instanties en rechtsbeoefenaars die in dit domein bevoegdheden hebben die worden toegekend door de respectieve Lidstaat en die onderworpen blijven aan hun nationaal recht.

 Overweging 31: (...) *Wanneer notarissen gerechtelijke functies uitoefenen, dienen zij gebonden te zijn aan de bevoegdheidsregels van deze Verordening; de circulatie van hun beslissingen moet in overeenstemming met de regels van deze Verordening inzake erkenning, uitvoerbaarheid en tenuitvoerlegging van beslissingen geschieden. Buiten de uitoefening van een gerechtelijke functie dienen notarissen niet aan die bevoegdheidsregels gebonden te zijn en de door hen opgemaakte authentieke akten dienen te circuleren overeenkomstig de voorschriften van deze Verordening betreffende authentieke akten (zie volgende pagina).*

De volgende algemene bevoegdheidsregels worden uiteengezet in de verordening:

- Het gerecht dat bevoegd is voor de erfopvolging, is bevoegd voor zaken betreffende de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreerde partnerschappen in geval van overlijden van een van de partners (Art. 4).

- De bevoegdheid in zaken betreffende de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreeerde partnerschappen in geval van ontbinding of nietigverklaring van het geregistreeerde partnerschap ligt bij het gerecht dat bevoegd is om zich uit te spreken over geschillen tussen de partners (☞ Enkel indien de partners dit overeenkomen – zie Artikel 5.1).
- In andere gevallen ligt de bevoegdheid om uitspraak te doen over de vermogensrechtelijke gevolgen van een geregistreeerd partnerschap bij de gerechten van de Lidstaat (Art. 6):
  - waar de partners op het tijdstip van het aanbrengen van de zaak hun gemeenschappelijke gewone verblijfplaats hebben; of bij gebreke daarvan
  - waar zich de laatste gewone verblijfplaats van de partners bevindt, mits een van hen daar op het tijdstip van het aanbrengen van de zaak nog verblijft; of bij gebreke daarvan
  - waar de gedaagde zijn gewone verblijfplaats heeft; of bij gebreke daarvan
  - waarvan de partners de gemeenschappelijke nationaliteit hebben; of bij gebreke daarvan
  - volgens het recht waarvan het geregistreeerde partnerschap tot stand is gebracht

Afwijkingen van de algemene bevoegdheidsregels :

- Bevoegdheid gebaseerd op het verschijnen van de verweerder voor de rechtbank van de Lidstaat waarvan het recht van toepassing is (Art. 8).
- Alternatieve bevoegdheid: wanneer een gerecht van een Lidstaat dat op grond van de bovenvermelde regels bevoegd is, niet voorziet in de mogelijkheid van geregistreeerde partnerschappen, kan het zich onbevoegd verklaren. In dit geval kunnen de partners overeenkomen om de bevoegdheid over te dragen aan een andere Lidstaat. Bij gebrek aan dergelijke overeenkomst, is de Lidstaat van de gewone gemeenschappelijke verblijfplaats van de partners op het ogenblik dat de rechtbank gevat wordt, bevoegd (of bij gebreke daarvan, zullen de andere aanknopingspunten volgens Artikel 6 en 8 worden toegepast – zie hierboven).
- In gevallen waarin geen enkel gerecht bevoegd is, is het gerecht van het land waar een van de partners onroerende goederen bezit bevoegd om zich uit te spreken over het onroerend goed in kwestie (Art. 10).

- Ten slotte wordt ook het geval van forum necessitatis voorzien (Art. 11): in gevallen waarin geen enkel gerecht bevoegd is, kunnen de gerechten van een Lidstaat bij uitzondering uitspraak doen over de vermogensrechtelijke gevolgen van een geregistreerd partnerschap indien in een derde land waarmee de zaak nauw verbonden is, redelijkerwijs geen procedure aanhangig kan worden gemaakt of gevoerd, of een procedure daar onmogelijk blijkt.

Mogelijkheid van forumkeuze :

De partners kunnen overeenkomen dat de rechtbanken van de Lidstaat waarvan het recht van toepassing is of de rechtbanken van de staat waar het geregistreerde partnerschap werd aangegaan overeenkomstig Artikelen 22 en 26, bevoegd zijn om uitspraak te doen over zaken die de vermogensrechtelijke gevolgen van hun partnerschap betreffen, behalve in geval van overlijden van een van de partners of een geschil inzake het partnerschap. Dergelijke overeenkomst moet worden vastgelegd in een schriftelijk document dat gedagtekend en door de beide partijen ondertekend wordt (Art. 7). Deze bepaling werd opgenomen om te verzekeren dat het bevoegde gerecht en het toepasselijk recht in zo veel mogelijk gevallen overeenkomen om de toepassing van het recht te vergemakkelijken.

Voorbeelden :

1. *Een internationaal homoseksueel koppel (een Belg en een Fransman) zijn een geregistreerd partnerschap aangegaan in Parijs overeenkomstig Frans recht. Woonachtig te Wenen, verkozen zij echter alle aangelegenheden met betrekking tot de vermogensrechtelijke gevolgen van hun partnerschap voor te leggen aan de Franse rechtbanken (het recht van de staat naar welk recht het partnerschap werd aangegaan).*
2. *De partners hebben daarnaast ook de mogelijkheid om alle zaken met betrekking tot de vermogensrechtelijke gevolgen van hun partnerschap te onderwerpen aan het Belgische rechtssysteem en de Belgische rechtbanken op basis van de nationaliteit van een van de partners / en of aan het Oostenrijkse rechtssysteem en de Oostenrijkse rechtbanken (gelet op hun gemeenschappelijke verblijfplaats).*

Authentieke akten

Aanvaarding:

Artikel 58.1: *Een in een Lidstaat verleden authentieke akte heeft in een andere Lidstaat dezelfde bewijskracht als in de Lidstaat van oorsprong, of althans de daarmee meest vergelijkbare bewijskracht mits dit niet kennelijk strijdig is met de openbare orde van die andere Lidstaat. Een persoon die van een authentieke akte gebruik wenst te maken in een andere Lidstaat, kan de instantie die de authentieke akte in de Lidstaat van oorsprong heeft opgemaakt, verzoeken het volgens de in artikel 67, lid 2, bedoelde raadgevingsprocedure vastgestelde formulier in te vullen waarin de bewijskracht wordt vermeld die in de Lidstaat van oorsprong aan de authentieke akte wordt verbonden.*

Uitvoerbaarheid:

Artikel 59.1: *Een in de Lidstaat van oorsprong uitvoerbare authentieke akte wordt in een andere Lidstaat op verzoek van een belanghebbende partij uitvoerbaar verklaard volgens de procedure die is bepaald in de artikelen 44 tot en met 57 (d.i. in overeenstemming met de procedure voorzien voor rechterlijke beslissingen).*

Het ontbreken van alle formaliteiten:

Artikel 61: *Geen enkele legalisatie of soortgelijke formaliteit mag worden geëist met betrekking tot documenten die in verband met deze Verordening in een Lidstaat zijn afgegeven.*

Temporele toepassing:

Deze Verordening is alleen van toepassing op authentieke akten die zijn verleden of geregistreerd op of na 29 januari 2019 (Art. 69).

Voorbeelden:

1. *De heer Dibrita en mevrouw Ionescu, beiden van Roemeense nationaliteit, wonen reeds vele jaren in Duitsland, waar zij in april 2021 hun geregistreerde partnerschap zijn aangegaan. Enkele dagen voor de registratie van hun partnerschap, sluiten zij een overeenkomst inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van hun partnerschap af voor een Duitse notaris. Zij willen een*

tweede woning kopen in Kroatië. De overeenkomst inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van hun partnerschap verleden voor een notaris in Duitsland kunnen zonder enige legalisatie of soortgelijke formaliteiten worden voorgelegd aan de Kroatische notaris die belast is met de aankoop van het onroerend goed. Een vertaling kan echter wel noodzakelijk zijn (afhankelijk van de talenkennis van de Kroatische notaris die, indien van toepassing, ook zal bepalen of dit al dan niet een beëdigde vertaling moet zijn).

2. *Nederlandse partners, de heer Heymans en mevrouw Vekemans, wonen in Italië, waar mevrouw Vekemans overlijdt. In het kader van de vereffening van het vermogen tussen de partners, moet de Italiaanse notaris die belast is met de erfenis, de overeenkomst inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreerde partnerschap die in maart 2022 werd verleden voor de notaris in Nederland, aanvaarden zonder legalisatie of soortgelijke formaliteiten. Een vertaling kan echter wel noodzakelijk zijn.*
3. *Indien de overeenkomst inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van het geregistreerde partnerschap in het bovenvermelde geval werd verleden voor 29 januari 2019, i.e. voor verordening 2016/1104 van toepassing werd, zal de Italiaanse notaris belast met de erfenis de overeenkomst in kwestie verleden voor de notaris in Nederland alleen aanvaarden indien deze voldoet aan de formaliteiten die van kracht waren overeenkomstig het toen geldende Italiaanse internationaal privaatrecht.*
4. *De heer Valor en mevrouw Pérez wonen in Madrid (Spanje). Na tien jaar samen leven besluiten zij hun geregistreerde partnerschap te ontbinden. Aangezien het gaat om een ontbinding in onderlinge overeenstemming, raadplegen zij in juni 2020 een notaris in Madrid (in de hoedanigheid van instantie bevoegd voor ontbinding van partnerschappen in overeenstemming met het Spaans recht), die een uitvoerbare authentieke akte voor de vereffening van het vermogen van de partners verlijdt, waarin wordt overeengekomen dat de heer Valor aan mevrouw Pérez binnen zes maanden EUR 200 000 zal betalen, als compensatie voor het bedrag dat zij heeft*

besteed aan de renovatie van de gezinswoning, waarvan de verkoopprijs evenredig zal worden verdeeld. Aangezien de deadline verstreken is en mevrouw Pérez het overeengekomen bedrag nog niet heeft ontvangen, wil zij dat de authentieke akte ten uitvoer wordt gelegd in Portugal, waar haar ex-partner een bankrekening heeft. Zij kan de bevoegde instantie in Portugal verzoeken om de authentieke akte verleden in Spanje uitvoerbaar te verklaren, op basis van dezelfde procedure als voor rechterlijke beslissingen (gebaseerd op een verklaring over de uitvoerbaarheid van de authentieke akte, uitgereikt door de notaris in Madrid die de authentieke akte verleden heeft).

Informatie die moet worden verstrekt door de Lidstaten

De Lidstaten waarop de Verordening van toepassing is, moeten de volgende informatie ter beschikking stellen aan het grote publiek.

- Een korte samenvatting van hun nationale wetgeving en procedures met betrekking tot de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen, inclusief informatie over het type instantie dat bevoegd is inzake de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen en de rechtsgevolgen voor derden.
- De andere instanties en rechterlijke instanties die moeten worden beschouwd als “gerechten” in de respectieve Lidstaat (Art. 3.2).
- De gerechten of instanties die bevoegd zijn om aanvragen voor uitvoerbaarheidsverklaringen en hoger beroep tegen beslissingen over dergelijke aanvragen te behandelen, bovenop de procedures om de beslissing in hoger beroep te betwisten.

Al deze informatie zal beschikbaar zijn op de e-Justice portaalsite: <https://e-justice.europa.eu>

De verklaringen en aanvraagformulieren voor verklaringen over de uitvoerbaarheid van rechterlijke beslissingen en authentieke akten zullen ook zo snel mogelijk beschikbaar zijn op deze website, bovenop de formulieren die de bewijskracht van authentieke akten beschrijven. Deze verklaringen en formulieren bestaan nog niet en zullen ten gepaste tijde worden opgesteld door de Commissie, bijgestaan door een comité.

Project delivered by:

With support from:

ENN

European Notarial Network

Co-funded by the European Union

Programme JUST/2014/JC00/OG/FP/NETW/6814

Council of the Notariats of the European Union

Avenue de Cortenberg, 120 - B-1000 Bruxelles

Tel: + 32 (0)2 513 95 29 - Fax: +32 (0)2 513 93 82

E-mail: info@cnuue.be

Website: www.notariesofeurope.eu

